

Ronnebypartiets budget för 2025: Entrén till framtiden.

Bakgrund

Vi lämnar snart ett på många vis turbulent år bakom oss. Det har sin grund i många olika händelser:

1. Det har rått ett politiskt kaos under året med ett från de egna leden och samarbetspartners ifrågasatt kommunalråd, som i våras bytte block och sedan dess styr i minoritet med Socialdemokraterna, stödda av Vänsterpartiet, Miljöpartiet och möjligen även Centerpartiet. Under en handfull månader var det dock oklart hur detta styre skulle skötas, och hela kommunkoncernen tappade tempo.
2. Ett i grunden dysfunktionellt budgetarbete 2024. Samling för Ronneby la inför innevarande år en budget som var gravt underfinansierad. De lyckades inte pricka rätt i befolkningsprognosen, utan räknade fel på i storleksordningen 300 personer, tillsköt ej medel för lagstadgade åtgärder inom skola och omsorg, och fortsatte utan några större betänkligheter det omfattande arbete med exploatering för nya bostäder som påbörjades på den tiden när kommunen växte. I detta kostade Samling för Ronneby till och med på sig en skattesänkning på 17 öre.
3. Ett påfallande stort antal chefer inom olika verksamheter har lämnat Ronneby kommun. Skälen till detta har varit olika, men inte sällan har det hänvisats till ett undermåligt arbetsklimat och utköp har också gjorts för att lösa konflikter mellan den politiska ledningen och tjänstemannasidans chefer. Även denna rotation av medarbetare i ledande ställning inverkar menligt på kommunens tempo och förmåga att leverera goda resultat.
4. Ett bekymmersamt ärende under behandling är det otydliga regelverk för ersättningar till förtroendevalda som finns. En politiker har begärts på återbetalning av miljonbelopp och många andra är under utredning. Det är uppenbart att ett nytt konsekvent regelverk skyndsamt behöver tas fram. Detta skulle påbörjas i höstas i samarbete med gruppledarna, men så har det inte blivit och arvodesproblemen fortsätter.
5. Ett arbete (Roadmap 2026) i att se över kommunens organisation, och arbetssätt inleddes i våras och slutrapporterades för någon månad sedan. Med hjälp av PWC har vi fått många insikter i hur arbetssätten kan förbättras. Det har inte minst hjälpt oss i Ronnebypartiet att lägga en mer framtidsorienterad budget.

Principer för budgetarbetet

Ronnebypartiets budgetarbete har präglats av en strävan att ta in den fakta som finns att hämta kring befolkningsprognoser och kostnader i liknande kommuner.

Demografin

Demografin är viktig för att på bästa sätt kunna förutspå intäkter och kostnader för de kommande åren. Data som använts är baserade på SCB:s framskrivningar från i juni, samt den månatliga

befolkningsstatistiken. Givet det har vi linjärinterpolerat en genomsnittsbefolkning för året. Denna har sedan korrigerats med det fel framskrivningen haft 2024. Och vi antar att det felet i skattningen av nedgången hänger kvar även 2026 och 2027.

Liknande kommuner

En annan viktig ingrediens är att se oss omkring efter liknande kommuner, dvs sådana kommuner som i möjligaste mån delar de egenskaper som vi som kommun har. Det kan gälla sådant som demografisk profil, arbetslöshet, utbildningsnivå, medelinkomst och andra socioekonomiska faktorer. De sju kommuner som vi har jämfört med är framtagna av PWC i Kolada och är:

- Alvesta,
- Burlöv,
- Falköping,
- Flen,
- Härjedalen,
- Katrineholm, och
- Ludvika

Att jämföra sig med exempelvis de andra Blekingekommunerna kan vara intressant ur vissa sensationsjournalistiska perspektiv, men är alltså ganska meningslöst i budgetsammanhang eftersom vi, vår geografiska närhet till trots, har så olika socioekonomiska förutsättningar.

Övergripande budgetkommentarer

Balansmål 2026

Det är en stor omställning vi står inför. Det saknas cirka 60 mkr i årets budget och vi behöver utöver det anpassa kostnaderna till den minskande befolkning kommunen av allt att döma står inför de kommande åren. Detta föreslås göras med den metod vi använt oss av. Vi är väl medvetna om att det pågår ett arbete med att ta fram en resursfördelningsmodell som ska implementeras till nästa års budgetarbete, men den har vi inte tid att invänta; vi behöver redan i år börja fundera på hur vi ska hantera förändringarna och möta framtiden.

Det övergripande målet är dock att vara i balans till 2026, och för vissa verksamheter 2027, snarare än att tvinga ner siffrorna till balans 2025.

För att undvika en organisatorisk kraschlandning med helt orimliga besparingskrav, så kommer 2025 att vara ett år som kommunen får på sig att anpassa många av de kostnader som idag är orimligt höga sett ur ett jämförande perspektiv. Det är alltså först 2026 som vi åter räknar med att vara i balans, eftersom det är svårt att ställa om på så kort tid som vi nu ger organisationen. Även om förvaltningarna omedelbart vidtar åtgärder, såsom uppsägningar av lokaler och personal och avveckling av projekt, så går åtminstone halva året innan man är av med kostnaderna, och då vidtar dessutom en period där nya arbetsformer ska trimmas in med kanske delvis personal på nya arbetsuppgifter. Kort sagt: att påstå att det går att vara i fas med den önskade nivån redan 2025 är inte realistiskt.

Tilläggsäskanden

Tilläggsäskanden för 2025 kommer inte att fullt ut kunna tillgodoses. Rent principiellt bör vi dessutom gå mot ett läge där antalet tilläggsäskanden är minimalt och vi räknar med att förvaltningarna till kommande budgetar tar höjd för åtminstone alla kända och lagstadgade kostnader i sina förvaltningsbudgetförslag. Vi räknar därför inte med att tilläggsäskandena som görs för planerna i 2026-27 även de finansieras genom tillägg, men ger viss kompensation i form av en något utökad budgetram för att fasa över det till rambudgetarna.

Skattesats

För att mjuklanda kommunens verksamheter, så höjs tillfälligt skatten under 2025 från 21,64% till 21,81%, vilket är den skattesats kommunen hade innan förra årets missbedömda förutsättningar för en sänkning. Därtill kommer kommunen även under nästa år att ha ett underskott som behöver hanteras. Även om det också skulle kunna lösas med ytterligare tillfälliga skattehöjningar, så anser vi att detta är en lagom nivå som är en realistisk avvägning mellan de intressen som finns.

Detaljer i budgeten

I följande stycken går vi igenom detaljer i de olika förvaltningarnas delbudgetar.

Kommunledningsförvaltningen (KLF)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
KS KLF	133 828	152 910	147 127	148 743	140 177	133 576

Anpassning liknande kommuner

KLF har ungefär samma kostnad som liknande kommuner vad gäller personal för ledning, utveckling och stöd som i jämförelsegruppen. Vi gör därför bedömningen att inte justera budgeten med avseende på liknande kommuner för KLF

Demografiska hänsyn

Vi tar även hänsyn till volymförändringar, dvs hur kommunen växer eller krymper sett till folkmängden. Generellt sett ligger minskningen just nu på cirka 0,63% per år. För KLF:s del blir det cirka 900 kkr om året i minskat ramutrymme.

Minskade politikerarvoden

Ronnebypartiet är tveksamma till de nivåer vi idag har på arvoden till olika politiska uppdrag. Dessutom anser vi det tvunget att dra ner på vissa kostnader och det är dessutom klädsamt om vi politiker visar vägen i fråga om den allvarliga ekonomiska situation vi försatt kommunen i. Därför föreslår vi att:

1. Grundarvodet sänks till 2,4 x medianlönen i kommunen (enl. senaste statistiken för sammanräknad förvärvsinkomst). Det innebär i så fall 58 372 kr, istället för 75 500 kr.
2. Minskade arvoden för 1:a vice och 2:a vice ordföranden i nämnder och styrelser. Istället för 50% av ordförandes arvode, så får 1:a vice 25 % och 2:a vice 33 %. Skulle 1:a vice-posten innehas av en oppositionspolitiker, så skiftar arvodena. Oppositionspolitikern i presidiet får

som regel lägga ner mer tid på förberedelser än en vice ordförande som tillhör samma block som ordföranden.

3. KSAUs arvoden halveras från dagens 40% till 20%. Det blir då kostnadsneutralt att utöka utskottet igen till 7 ledamöter, vilket vi ser som en välkommen demokratireform.
4. Kulturutskottets presidiearvoden avskaffas helt.
5. Arvodena för våra kommunalråd begränsas till 1,5 grundarvoden, men vi låter dem själva avgöra hur dessa medel ska fördelas, tex 100/50 eller 75/75.

Tilläggsäskanden

I fråga om tilläggsäskanden, så lägger vi in valkostnad 2026, och påföljande utbildning av förtroendevalda 2027 i budgeten. Vidare anslår vi 10 mkr i en generell tilldelning 2025, men flaggar för att denna tilldelning ej kommer att ligga kvar 2026 och 2027. De kompenseras med en delvis utökad budgetram

Av dessa öronmärks 1 500 kkr till koncerncontrollern och 280 kkr till Blekinge Arkipelag, samt 1 733 kkr till Räddningstjänsten och 2 010 kkr till Gribshundsmuseet. Resterande 4 477kkr fördelas på övriga poster efter behov och behag av förvaltningen.

Revisionen (Rev)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
MBN	1 211	1 609	1 609	1 609	1 609	1 609

Revisionens arvoden rör vi ej. Däremot bör påpekas att det är lämpligt att den byts ut för att spegla de nya koalitionsförhållanden som råder i fullmäktige.

Anpassning liknande kommuner

Ingen anpassning till liknande kommuner bedöms nödvändig.

Demografiska hänsyn

Budgeten bedöms påverkas föga av minskningen, och behålls därför på tidigare nivå.

Miljö och Byggnadsnämnden (MBN)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
MBN	12 961	14 335	15 321	15 266	14 549	13 730

Anpassning liknande kommuner

Underlagen från kommunerna är för dåligt för att kunna jämföra deras kostnader.

Demografiska hänsyn

Budgeten bedöms påverkas föga av minskningen, och behålls därför på tidigare nivå.

Tilläggsäskanden

Tilläggsäskandena tas in 2025, men fasas sedan in i ramreduktionen enligt post "Tilläggskompensation".

Teknik-, Fritid- och Kulturnämnden (TFK)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TFK	259 791	246 203	259 658	270 634	261 302	252 219

Anpassning liknande kommuner

Kostnaderna för det mesta verkar ligga i linje med liknande kommuner, med undantag för en överdimensionerad planberedskap sett till befolkningsutvecklingen.

Demografiska hänsyn

Volymförändringen påverkar budgetutrymmet med cirka -1 630 kkr årligen.

Tilläggsäskanden

Tilläggsäskandena finns i huvudsak för taxehöjningar. Vi räknar med följande:

- Taxehöjningen på vatten för att bygga upp en fond mot eventuella skadestånd för PFAS-föroreningar är för tidigt väckt. Vi får inte enligt KL 2:6 belasta kunderna med större avgifter än vi har kostnader. Eftersom kostnaderna inte uppstått ännu, utan enbart är hypotetiska, så får vi heller inte ta ut dem från våra medborgare och företag förrän tidigast då vi har en kostnad. Vi räknar därför med att det inte blir någon taxehöjning på vattnet och därför sparar TFK cirka 2 mkr.
- Taxehöjningen på avfallshantering är lika felaktig den. Den motiveras genom att kommunen lägger beslag på 12,8mkr som Naturvårdsverket delar ut som kompensation för de kostnader kommunen har för hanteringen av förpackningsmaterial. I det fall de inte används för ändamålet, så riskerar pengarna dras in. Vi räknar heller inte med att dessa pengar kan stanna hos kommunen, utan de måste komma RMT tillgodo och därför blir det också en taxesänkning med cirka 3 mkr
- Totalt medges TFK tilläggsäskanden för taxehöjningarna med 15 mkr år 2025.
- 1 mkr avsätts årligen i tre år för ett läger för ukrainska och svenska barn. Som ett vänortsprojekt, så behöver verksamheten överbrygga kulturgränser och i denna form sker det genom lek, spel och umgänge. Det ger inblick i, och förståelse för varandra.
- Föreningslivet ges en generell förstärkning om 1 mkr årligen i tre år för att stärka förutsättningarna för ungdomsverksamheterna i våra ideella föreningar.
- Crossbanan tilldelas 250 kkr i två år för framtagande av en detaljplan.

- Vidare avsätts också medel under 2026 och 2027 för en utredning om att förse bandybanan med en inbyggnad för att förlänga säsongen och spara energi.

En tilläggskompensation görs under 2026 med 9 mkr i ramen och med 3,5 mkr året därpå. Vi räknar med att avvecklingen av diverse exploateringsprojekt för bostäder frigör resurser så att taxehöjningarna kan finansieras inom ramen härefter. Vi ska ju inte förstöra mark om inte behovet finns. I nuläget tappar vi 300 invånare om året och bör planera utifrån det perspektivet, inte utifrån att vi istället blir 200 fler om året.

Utbildningsnämnden (UN)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
UN	900 906	926 608	962 785	934 451	904 102	887 102

Anpassning liknande kommuner

Det finns stora skillnader i fråga om hur Ronneby kommuns kostnader ser ut i en jämförelse med liknande kommuner.

Vi har exempelvis de i särklass dyraste förskolorna, både sett till personalkostnader, men framför allt sett till lokalkostnaderna. Här behöver ett omfattande arbete göras syftande till att få ner kostnaden på en rimlig nivå.

Vad gäller grundskoleverksamheten, så är den också ett antal procent dyrare än vad vi ser i liknande kommuner. Även här behöver vi på sikt få ner kostnaderna.

Gymnasieskolorna har en genomsnittlig kostnad i en jämförelse med liknande kommuner. Där är inte behovet av åtgärder lika skriande.

Andra verksamheter inom skolan har vi valt att bortse ifrån här. Vi kan se att exempelvis SFI är dyrare här än i resten av kommunerna, men så länge behovet finns, så ska vi tillfredsställa det. BIU är dock en verksamhet som vi bör avveckla för att få mer ekonomiskt utrymme att satsa på våra egna verksamheter.

2025 så räknar vi med en total anpassning på cirka -29 mkr för att närma oss liknande kommuners kostnadsnivå. 2026 är reduktionen istället -35 mkr och 2027 är den -50 mkr. Dessa summor inkluderar demografiska hänsyn nedan.

Demografiska hänsyn

Eftersom verksamhetsområdena är så snillrikt uppdelade på olika ålderskategorier och därtill är så stora i sig, så har vi separerat volymförändringarna för förskolor, grundskolor och gymnasier. Förskolorna minskar i volym med cirka 4% om året, grundskolan med cirka 1% om året och för gymnasiet varierar det. Volymen påverkar såklart förutsättningarna att bedriva skolverksamheten. Vi bör på sikt (när de nu minskande förskolekullarna kommer upp i grundskoleålder) se över om det exempelvis är rimligt med fyra högstadieskolor, varav två i Ronneby, eller om det är bättre att lägga exempelvis Parkdalaskolan i malpåse till dess att befolkningstrenden vänder igen? Alternativet är i så fall att lägga ner ett antal landsbygdsskolor, vilket vore förödande för byar som Johannishus, Listerby, Saxemara och Backaryd (för att ta några exempel).

Tilläggsaskanden

UN har gjort en lång rad tilläggsaskanden, av vilka vissa är lagstadgade uppgifter som finansieras fullt ut i vår budget 2025. Dit hör Anpassad grundskoleverksamhet, AST och biblioteket som vi anser behöver förstärkas. Annat får inrymmas inom de 12mkr som anslås i generell ramtilldelning för 2025.

Ett stort generellt stöd på 10mkr årligen i tre år avsätts för ett särskilt språkfrämjandeprojekt. Pengarna är öronmärkta för breda insatser inom såväl förskolor som grundskolor syftande till att förbättra förståelsen av det svenska språket och öka läsandet, och främja elevernas grundläggande språkutveckling.

Vård- och Omsorgsnämnden (VON)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
VON	424 163	452 516	438 946	456 901	437 227	428 097

Anpassning liknande kommuner

VON:s kostnader ligger väl i linje med övriga kommuner, varför inga Anpassningar behöver göras av det skälet.

Demografiska hänsyn

Gällande demografin, så är det inte helt enkelt. Vi kan se att gruppen 80+ blir stadigt fler. Just nu ökar de med 4% årligen. Det skulle kunna betyda att också behoven och kostnaderna ökade i samma takt, men så är inte fallet.

Dels faller folk i den åldersgruppen ifrån av naturliga skäl, men de blir också äldre med åren. Vi är helt enkelt friskare nu, än vad vi var för 20 år sedan. En annan faktor som spelar in är valet av vårdform. Det är idag fler som hellre bor kvar hemma lite längre, än att flytta in på himmet. Vi bedömer att dessa faktorer ger en effekt om -6% årligen på kostnaderna, så totalt sett är det en årlig minskning på cirka 2% av vårdbehov och kostnader, vilket i runda tal innebär 8,8 mkr.

Tilläggsaskanden

En generell ramtilldelning görs om 10 mkr för att täcka kostnader som i budgeten tilläggsaskats. Dessa tilläggskompenseras i ramen 2026 och 2027 med 5, respektive 2,5 mkr. Resterande behov får lösas inom ramtilldelningen.

Nämnden för Arbete och Välfärd (NAV)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TFK	366 267	373 830	412 335	403 464	385 126	374 803

Anpassning liknande kommuner

Kostnaderna för denna verksamhet i liknande kommuner avviker inte markant från Ronnebys, varför vi bortser från denna.

Demografiska hänsyn

En generell nedräkning av volymerna görs med 0,63 % per år.

Tilläggsäskanden

En lång rad tilläggsäskanden har kommit från förvaltningen omfattande totalt drygt 42 mkr. Ronnebypartiet avsätter 32 mkr 2025 för detta, och 16 mkr, respektive 8 mkr i tilläggskompensation i ramen 2026, respektive 2027. Resterande del av de medel som behövs får tas ur ramtilldelningen.

Arbetskorna om 300 kkr per år avsätter vi också pengar för såklart.

Överförmyndarnämnden (ÖN)

TOTALA BUDGETRAMAR (tkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TFK	4 110	4 033	4 033	4 067	4 058	4 034

Anpassning liknande kommuner

Underlagen från kommunerna är för dåligt för att kunna jämföra deras kostnader.

Demografiska hänsyn

Budgeten bedöms påverkas föga av minskningen, och behålls därför på tidigare nivå.

Slutsatser

Ronnebypartiet menar att vi med denna budget öppnar dörrarna till framtiden på flera sätt.

1. Det är en budget i vilken vi använder demografisk information för att förfina vår analys av läget. Därigenom hoppas vi kunna träffa lite mer rätt i prognoserna för exempelvis befolkning, intäkter och kostnader, vilket trots allt budgetarbetet syftar till.
2. Vi adresserar morgondagens problem. Vi har idag en stor del av våra ungdomar som lämnar kommunen för studier, men som i mycket mindre grad återvänder för att bilda familj här. Det gör oss fattigare på flera sätt. Vi tappar inte bara invånare, utan också hjärnkraft. Det är ju i regel våra mest studiemotiverade ungdomar som lämnar oss. De som har ambitioner att läsa vidare och kanske starta eget. Det är dessutom invånare i fertil ålder som väljer att bilda familjer på annat håll.
För att råda bot på detta så lägger vi en rad förslag på ett rikare fritids och kulturliv, och gör satsningar på skolan. Det måste på sikt åter bli ett alternativ också för studenter på lärosätena dit de flyttar att återkomma till Ronneby och Blekinge och bosätta sig. Det är den gruppen som är framtidens företagare och entreprenörer. De som kan höja kunskapsnivån i kommunen, driva upp lönenivåerna och sätta våra arbetslösa i arbete.
3. Organisatoriskt, så är detta ett steg i rätt riktning. Vi arbetar successivt in tilläggsäskandena i ramarna och ger tydliga signaler om att dessa i allt väsentligt ska finansieras däri. Vi måste bort från detaljstyrning och istället lita till att våra kompetenta tjänstemän kan sin sak. Politiken ska enbart ge förutsättningarna i form av en tryggad finansiering så att uppdragen kan utföras till rätt kvalitet.

Vi måste börja bygga tillit mellan politiker och tjänstemän igen efter de senaste årens svårigheter, och detta är Ronnebypartiets försök därtill.